

Udviklingscenter Familiehusenes
rapport fra erfaringsopsamling & undersøgelse af
indsats med konsultativt team, K-team
i Greve Kommune

'Jeg er lykkelig... at der er sådan en hjælp.

Hvis det er 'det lidt', der skal til... er det, det værd.

Vi kunne sagtens være kommet ud i et dyrere forløb – et specialtilbud.'

(Forælder til elev fastholdt i almenskole)

Lenie Persson

Maj 2012

Indhold

Introduktion	2
Sammenfatning.....	3
K-teamets opgaver i det forløbne år.....	4
K-teamets forestilling om virkningen af indsatsen	5
Samspilspartneres erfaringer med indsatsen	5
Kontakt og aftaler om forløb med K-team.....	5
Indledning af forløb med K-team.....	8
Hvad gør K-teamet	10
Forankring af forandringsprocessernes forløb	12
Er programteorien virksom.....	12
Forslag til det videre arbejde i indsatsen med et K-team.....	13
Om forløb og metode.....	14
Bilag.....	16
Bilag 1.....	16
Bilag 2.....	19

Introduktion

I forbindelse med nedlæggelse af Blækklasserne i foråret 2011 blev det politisk besluttet at fastholde funktionen med det såkaldte Flyverkorps/Det Konsultative Team, K-teamet, hvis medarbejdere blev tilknyttet Skolen på Udviklingscenter Familiehusene. De to af teamets tre medarbejdere har i det forløbne år løst opgaver i alment skolerne. Herudover har yderligere en medarbejder fra Skolen på Familiehusene været tilknyttet nogle af K-teamets opgaver. Dette til erstatning for den tredje medarbejder, som fulgte med teamet, og som efter afsluttet barselsorlov har fungeret som medarbejder i Skolen på Familiehusene.

K-teamets funktion er rettet mod at give en tidsbegrænset indsats i forhold til at finde frem til, hvorledes både lærere og elever vil kunne støttes i at bevare en konkret elevs tilknytning til alment skolen. Det kan dreje sig både om elever, som fortsat møder frem i klassen og om elever med langvarigt og ulovligt fravær. Herudover yder K-teamet støtte til grupper af børn og/eller skoleklasser samt lærere, som oplever vanskeligheder i forhold til trivsel og læring.

I forbindelse med K-teamets tilknytning til Udviklingscenter Familiehusene i maj 2011 opstillede medarbejderne i samspil med skoleleder Elsebeth Nielsen og en ekstern konsulent deres forestillinger om virkningen af indsatsen med et K-team i en såkaldt programteori¹. Denne er revideret i maj 2012 i forbindelse med igangsættelsen af undersøgelse/evaluering. Programteorien er yderligere konkretiseret i forhold til rekvisitter i K-teamets pakker, som omfatter følgende:

- K-pakker, som omfatter indsatser i skoleklasser. Det kan dreje sig om indsatser i forhold til elever med ulovligt fravær, indsatser i forhold til elever, der ikke trives i frikvarterer eller i forbindelse med overgang fra skole til SFO og/eller om indsatser i forhold til elevgrupper i vanskeligheder
- F-pakker, som omfatter indsatser, hvor forældre inddrages

Denne rapportering kaster lys over, i hvilket omfang K-teamets forestillinger kan bekræftes på baggrund af det forløbne års erfaringer.

Derudover vil rapporteringen i det omfang, det er muligt på baggrund af det forløbne års erfaringer, give svar på følgende:

- Fastholdes eleverne i almenkolen med indsats fra K-teamet.
- Opnår lærerne i almenkolen hjælp fra K-teamet til at fastholde elever i almenkolen.
- Hvilken betydning har k-teamets indsats haft for forældre, hvis børn har været truet af eksklusion.
- Hvilken betydning har det haft, at K-teamet kan rekvireres gennem Dialogudvalg og ikke CVI.

Sammenfatning

Nedenstående er en kort opsummering af den efterfølgende nærmere redegørelse for de erfaringer, der er opsamlet gennem det seneste års tid i henhold til ovenstående spørgsmål. Herudover et kort resume af resultaterne fra evalueringen af K-teamets programteori.

Erfaringsgrundlaget udgøres af tolv forløb, som er nærmere beskrevet i det følgende afsnit. Det drejer sig 1) om forløb med fastholdelse af elever i almenkole/alternativt skoletilbud. Forløb med tre elever er endnu ikke afsluttet. En elev er henvist til videre udredning i regi af børnepsykiatrisk afdeling. En elev er visiteret til specialklasse. En elev er fastholdt i almenkolen. 2) En elev er inkluderet i specialklasse. 3) En elev søges inkluderet i fritidstilbud. Forløbet er perspektivrigt, men endnu ikke afsluttet. 4) Støtte til lærere og elever i tre børnegrupper/klasse/årgang. Et af disse forløb er indledt for ganske nylig i forhold til tidspunktet for erfaringsopsamlingen. Et forløb er tæt på en afslutning med positive resultater. Et forløb er afsluttet med positive resultater, herunder fastholdelse af eksklusionstruet elev.

Skoleledelser og lærere har erfaret, at lærerne modtager betydningsfuld hjælp til såvel fastholdelse af elever som til samspil med børnegrupper og forældre.

¹ Se bilag 1

To af de fire interviewede forældre har erfaret, at samspillet med K-teamet har stor betydning for deres børn. Den tredje forælder har positive forventninger til samspillet. Den fjerde forælder er tilfreds med K-teamets indsats, men ikke med de muligheder, som barnet tilbydes, når inklusion i almenkolen ikke er mulig.

Det tillægges stor betydning, at K-teamet kan rekvireres uden at skulle gennem CVI. Rekvirenter af teamet anvender forskellige procedurer, når teamet kontaktes.

Evalueringen af K-teamets programteori viser, at medarbejdernes forestilling om virkningen af indsatsen bekræftes i betragtelig grad. Den peger tillige på, at det vil være betydningsfuldt at udvikle en overordnet *policy* for, hvordan alle involverede parter skal handle på registreret og indberettet ulovligt fravær.

Endelig viser evalueringen af programteorien, at det etablerede flerfaglige samspil vil kunne yderligere styrkes gennem vidensdeling, både inden for de enkelte institutionelle rammer og mellem de forskellige aktører.

K-teamets opgaver i det forløbne år

K-teamet har fra august 2011 til maj 2012 været inddraget i tolv forløb i samspil med otte skoler. Det drejer sig om almenkolerne Damagerskolen, Hedelyskolen, Holmeagerskolen, Strandskolen, Tjørnelyskolen og Tune Skole. Desuden er to forløb i gang i samspil henholdsvis Familieskolen på Udviklingscenter Familiehusene samt specialklasserne på Tjørnelyskolen. For to af de tolv forløb gælder det, at der primo/medio maj 2012 endnu ikke var indgået nærmere aftaler om opgaverne. Hvad angår de øvrige ti forløb, indgår følgende typer af opgaver:

- Fastholdelse af seks elever i almenkolen/alternativt skoletilbud:

En elev er fastholdt i almenkolen i forbindelse med opgaven i en 4. klasse. Denne opgave er indledt medio oktober 2011 og afsluttet primo februar 2012.

En elev er indstillet til ungdomspsykologisk undersøgelse. Denne opgave er indledt primo september 2011 og afsluttet medio maj 2012. Familien er ved afslutningen af forløbet fraflyttet Greve Kommune.

En elev er søgt fastholdt i almenkolen og efterfølgende visiteret til inklusion i specialklasse. Denne opgave er indledt primo september 2011 og afsluttet primo marts 2012.

En elev søges tilbageført i et skoletilbud. Denne opgave er indledt december 2011 og endnu ikke afsluttet.

En elev søges fastholdt i almenkolen. Opgaven er indledt primo maj 2012 og endnu ikke afsluttet.

En elev søges fastholdt i almenkolen. Opgaven er indledt primo maj 2012 og endnu ikke afsluttet.

- Inklusion af en elev i specialklasse. Denne opgave er indledt primo marts og afsluttes ultimo maj 2012.
- Inklusion af en elev i fritidstilbud samt undervisning i specialtilbud. Denne opgave er indledt ultimo oktober 2011 og endnu ikke afsluttet.

- Støtte til lærere og elever i forhold til vanskeligheder i tre børnegrupper:

Opgave med en 4. klasse er indledt medio oktober 2011 og afsluttet primo februar 2012.

Opgave med en 2. årgangs fire klasser er indledt ultimo 2011 og endnu ikke afsluttet.

Opgave med en pigegruppe i en 4. klasse er indledt medio maj 2012 og endnu ikke afsluttet.

Fastholdelse af elev i almenskole/alternativt skoletilbud	Inklusion af elev i specialklasse	Inklusion af specialskoleelev i fritidstilbud	Støtte til lærere og elevgrupper/klasser	Endnu ikke konkretiserede opgaver
6	1	1	3	2

K-teamets forestilling om virkningen af indsatsen

K-teamets medarbejdere antager, at det kan lykkes at inkludere og få børn til at trives i almenskole, alternativt en eller anden form for permanent skoletilbud, når alle berørte parter indgår i en forandringsproces. Det drejer sig om såvel enkelte børn og børnegrupper som forældre, lærere og øvrige samarbejdsparter, oftest SFO medarbejdere. Medarbejderne antager tillige, at forandringsprocessen fremmes, når de løbende bidrager med information og dokumentation og sørger for formidling mellem de berørte parter. De konkretiserede antagelser, dvs. medarbejdernes programteori for indsatsen er indsat som bilag i denne rapport. Det anbefales som udgangspunkt for at læse rapporten at gennemgå dette bilag.

I det følgende afsnit gøres der rede for, hvordan de berørte parter, forældre, almenskoler, specialskoler, psykologer og familierådgivere har udtalt sig under de semistrukturerede interview, som er gennemført med henblik på at belyse programteoriens forestillinger.

Samspilsparternes erfaringer med indsatsen

I det følgende belyses den opstillede programteori gennem udsagn og kommentarer fra de interviewede personer, forældre og en række fagpersoner. Alle er blevet bedt om at oplyse om deres erfaringer med fire overordnede forhold vedrørende indsatsen samt give deres eventuelle kommentarer hertil.

Kontakt og aftaler om forløb med K-team

Der omtales flere indgange til at kontakt med K-teamet.

De fire interviewede forældre gør rede for forskellige erfaringer. Alle med udgangspunkt i, at almenskolen har rettet henvendelse til K-teamet. I de to af tilfældene siges det, at kontakten til K-teamet er foretaget af 'skolen'. I den ene sag er dette sket igennem skolepsykologen. I den tredje sag drejer det sig om, at K-

teamet i forvejen var inddraget i forhold til hele skoleklassen. I den fjerde sag mener forælderen, at en af klassens lærere har skabt kontakt til K-teamet.

For de fire almenskoler har der været forskellige måder at kontakte på i løbet af året. På en af skolerne, som har haft K-teamet inddraget flere gange, nævner skolelederen, at han i starten kontaktede skolelederen på Udviklingscenter Familiehusenes Skole. Skoleledere og lærere fra et par af de øvrige skoler omtaler, at man har anvendt www.handleguiden.dk og har orienteret sig i 'pakkerne'. På den sidste skole skoler forklarer en lærer, at man har skabt kontakt via skolepsykologen.

Fra SFO side gøres der rede for, at man er inddraget i samspil med skolen, hvilket der udtrykkes stor tilfredshed med.

'Vi synes, det har været rigtig rart. Det har tidligere været skolen, der har været lagt mest vægt på.'

Samtlige skoler understreger, at K-teamet først inddrages, når det ikke er lykkedes for den enkelte skole at finde måder at håndtere de aktuelle vanskeligheder på. En af skolerne har etableret et såkaldt miniudvalg, hvor alle medarbejdere kan præsentere deres bekymringer i forhold til elever eller og elevgrupper. Her opstod tanken om at inddrage K-teamet. Det understreges fra alle sider, at man ikke kontakter K-teamet, medmindre der er tale om vanskeligheder af et vist format.

'Når vi kalder på K-teamet, har vi brugt alt det, vi selv har i bøsken. Så har vi ikke mere at gøre godt med på matriklen. Jeg kan fx ikke sende en lærer hjem og hente et barn.'

'Sagen har været forelagt Dialogudvalget. Den starter der. K-teamet ligger ikke forrest i pandelappen. Der er også mange om buddet. Man er heldig, hvis man får K-teamet inddraget. Det skal være noget særligt. Noget ekstraordinært. Det er ikke småting, det drejer sig om, når K-teamet inddrages.'

For specialklassen gælder det, at afdelingslederen for specialklasserne er blevet kontaktet via PPR med henblik på at inkludere en elev i en specialklasse med støtte fra K-team.

De to interviewede skolepsykologer gør rede for forskellige procedurer. Den ene omtaler, at sagerne har været forelagt Dialogudvalg, før skolepsykologen kontaktede K-teamet via skolelederen af Skolen på Familiehusene. Det omtales, at det ville have været hensigtsmæssigt i en aktuel sag at have haft mulighed for at inddrage K-teamet på et tidligere tidspunkt. Herudover omtales det, at det i en konkret sag formentlig havde dannet bedre mening for alle parter, og ikke mindst for forældrene, at familierådgiver havde været involveret. Og ikke at den familiemæssige del af indsatsen havde været forsøgt ydet fra Familiehusenes side.

Den anden skolepsykolog giver udtryk for ikke at kunne forestille sig at indstille til indsats med K-team i Dialogudvalget. Her undersøges en sag, en fagperson udpeges til at køre sagen og sætter noget i gang. Der er tale om hurtige indsatser, som skolen selv kan håndtere med AKT-lærere, specialkonsulenter fra PPR og skolepsykolog. Det er en anden sag, når det drejer sig om længerevarende indsatser, siges det.

'Vi inddrager K-teamet, når der er tale om længere varende indsatser. Det er ikke småtingsafdelingen, når K-teamet inddrages.'

Skolepsykologen understreger, at lærerne i almenskolen har gennemgået en betragtelig faglig udvikling og dermed kan håndtere mange ting selv. Hvilket indebærer, at personer, der inddrages udefra, skal kunne noget særligt. Der rejses desuden spørgsmål til, i hvilken grad Udviklingscenter Familiehusene kender til almenskolernes kompetencer i forhold til børn med særlige behov, fx børn med diagnoser.

'K-teamets problem er, at teamet er lavet ud fra ideen om, at skolerne har brug for noget fra Familiehusene. Men skolerne har udviklet sig mere, end Familiehusene er klar over. Skolerne kan rigtig meget selv. Medarbejderne i K-teamet er dygtige. Hvis man vil komme udefra og hjælpe, så skal man have noget at komme med. Være en ressource i sig selv.'

For familierådgiverne gælder det, at man forventer, at problemstillingerne har været forelagt Dialogudvalgene. De har alle været inddraget i forbindelse med et indledende møde, hvor de nærmere aftaler om et kommende forløb med K-teamet er drøftet og aftalt. Inddragelse af K-teamet udspringer af vanskeligheder i skolen. At disse vanskeligheder tillige oftest også omfatter sociale og trivselsmæssige forhold indebærer, at familierådgivere bliver inddraget.

'K-teamet kan måske være noget 'misk-mask'. Det er vigtigt med undervisning. Og vigtigt med det sociale. Det hører til hos os. K-teamet er til for at få barnet ind i skolen. Men det hører jo sammen... skolen og det sociale. Det er et fantastisk tilbud. Jeg er positivt overrasket. Det er dejligt, at de inddrager os.'

Herudover peger familierådgiverne på, at de ikke nødvendigvis er inddraget i samtlige forløb med K-teamet. De vil alene være inddraget, når der er sociale forhold i spil i forhold til den familiemæssige kontekst.

Såvel skoleledelser som psykologer og familierådgivere giver udtryk for, at det er forbundet med fordele ikke at skulle igennem CVI for at inddrage K-teamet. Når alt andet er forsøgt uden at opnå den ønskede virkning af initiativer, kan den enkelte skole på egen hånd selv tage initiativ til at henvende sig til K-teamet. Det tillægges tillige stor betydning, at henvendelser besvares hurtigt. Og ikke mindst at det er gratis at inddrage K-teamet, som en skoleleder formulerer det.

Hvad angår de involverede fagprofessionelle parter roller og forpligtelser i forhold til planlagte forløb gives der overordnet udtryk for, at der er tale om et flerfagligt samspil, hvor parterne hver især skal bidrage med, hvad 'vi hver især kan', siges det. Ligeledes peges der på, at man skal 'ville' et samarbejde. Flere gør opmærksom på, at man selv har opsøgt hjælp og dermed forpligter sig til at indgå i et samarbejde, herunder at være tydelige med forventninger og opfattelser, deltage i møder, formidle observationer samt information (fx om fravær, så K-teamet ikke møder op forgæves/skal gøre noget andet end planlagt). Flere giver udtryk for det nødvendige i at være åbne i samspillet med K-teamet, hvilket uddybes til at indebære, at relationen skal forvaltes ligeværdigt, at man indgår på lige fod i samspillet.

For skoleledelserne gør det sig gældende at skulle understøtte planerne ved at gøre det muligt for lærerne at mødes med K-teamet samt at informere forældre og det øvrige personale om indsatsen. En skoleleder udtrykker det på denne måde:

'Jeg er moralsk forpligtet i forhold til at arbejde på det, som K-teamet sætter i gang. De fjerner ikke problemet. De viser vejen. Vi skal selv arbejde videre med sagen.'

Familierådgiver og skolepsykologer giver udtryk for, at de, når et forløb først er sat i gang, 'mere er med på sidelinjen.' Dette indebærer, at de er parate til at blive inddraget i forhold til eventuelle behov for sparring, råd, vejledning eller for rådgivernes side, myndighedsvaretagelse.

Endelig gøres der fra flere af de fagprofessionelle opmærksom på, at der ligger en forpligtigelse fra rekvirentens side til at sørge for, at K-teamet får alle relevante sagsakter.

Fra forældrenes side gives der udtryk for, at de i samspejlet med K-teamet har skullet bakke om de initiativer, som tages i skolen og fritidslivet. Dette indebærer eksempelvis at indskrænke et barns muligheder i hjemmet, hvis ikke aftalerne for det, der er foregået i skole og eventuelle fritidsaktiviteter er overholdt. En hård proces fortæller en forælder, men som dog gav de ønskede resultater.

'Det var hårdt hele tiden at snakke om tingene. Om hvordan xx så på tingene. Og hvordan xx hørte, skolen så på det. Vi aftalte, at hvis ikke xx gjorde, hvad han skulle i skolen, så røg frihedsgraderne herhjemme. Vi har fx brugt et smiley system. Nu vrimler det med smileyer. Sådan var det ikke tidligere...'

To af de øvrige forældre giver udtryk for, at det på den ene side er væsentligt at støtte op om det, man er enige om at sætte i gang, men at det på den anden side er vanskeligt at fortsætte med, når man oplever at det opstillede mål er urealistisk at opnå. En forælder udtrykker sig på denne måde:

'Vi skulle arbejde for, at xx kom tilbage til almenskolen. Men hvor lang tid skal man holde fast i det mål...? Det har været et langt forløb. Fagligt kunne det ikke blive ved. Selvom xx er kvik på mange punkter. Vi måtte insistere på, at nu er det nok. Havde vi ikke gjort det, havde det fortsat. Der skal være ordentlige skoletilbud. Inklusion er en god ting. Skolen skal kunne rumme børnene, men børnene skal også kunne rumme skolen. Måske kunne flere skoler sammen have et tilbud til børn, der ikke har gået i specialskole fra første klasse.'

Indledning af forløb med K-team

Samtlige forløb er sat i gang efter et indledende møde, hvor alle relevante parter deltager. Parterne mødes med K-teamet og i nogle tilfælde deltager tillige skoleleder af Skolen på Familiehusene. Det drejer sig i alle forhold om skoleledelse og lærere og eventuelle pædagoger og pædagogmedhjælpere. Der lægges vægt på, at skoleleder deltager med henblik på at medvirke i beslutninger vedrørende forvaltning af de tidsmæssige ressourcer og strukturelle forudsætninger for lærernes deltagelse i fremtidige møder. En skoleleder udtrykker det således:

'Det er vigtigt, at jeg er med. Jeg kan allokere lokale ressourcer. Fx AKT-lærere som supplement.'

Herudover deltager forældre samt i flere af de igangsatte forløb også skolepsykologer og familierådgivere. Rådgiverne deltager, hvis de i forvejen har med den konkrete familie at gøre. Endelig kan eventuelle andre fagpersoner, specialkonsulenter fra PPR og/eller støtte-kontaktpersoner deltage, såfremt de er inde i den konkrete sag.

Under det indledende møde forelægger skolen for K-teamet de aktuelle vanskeligheder. Ligeledes beskrives de tidligere iværksatte indsatser, som ikke har resulteret i de forventede og ønskede resultater. Alle parter bidrager med deres erfaringer og opfattelser. Ligesom K-teamet oplyser om, hvad teamet kan bidrage med. Der foregår, hvad en af informanterne betegner som forventningsafstemning.

Samtlige interviewede personer giver udtryk for, at K-teamet lytter og spørger opklarende i forhold til det, der bliver forelagt. Flere har erfaring med, at den ene af K-teamets medarbejdere fører dialogen med mødedeltagerne, mens den anden medarbejder tager noter.

Det indledende møde afsluttes med, at K-teamet giver et resume af mødets drøftelser og sikrer sig, at samtlige deltagere kan genkende dette. Nogle af de indledende møder er resulteret i konkrete aftaler om det videre forløb. Andre er afsluttet med, at K-teamet har haft brug for at drøfte sagen med dets skoleleder inden et konkret forslag om en kommende indsats har kunnet opstilles. Det nævnes, at i disse tilfælde er K-teamet vendt 'meget hurtigt tilbage'.

De igangsatte videre forløb har for de ti af de tolv forløb som udgangspunkt været aftalt med en varighed af tre til seks måneder. For de to af forløbene har der ikke fra start været sat en begrænsning på indsatsperiodens udstrækning. Samtlige fagpersoner giver udtryk for, at der er aftalt en plan for de enkelte forløb. Undervejs afholdes statusmøder, hvor den foregående periodes effekt af de igangsatte initiativer vurderes og justeres i forhold til den viden og de erfaringer, som alle parter undervejs har erhvervet sig. Derudover har tre af de interviewede forældre en opfattelse af, at der er afholdt flere møder om forløbene end dem, de selv har været inddraget i.

En af de interviewede forældre efterlyser i forbindelse med opstilling af planen for en kommende indsats en præcision af denne, hvad angår timetal samt områder for indsatsen. Det udtrykkes således:

'Vi har manglet viden om den konkrete ramme... Antal timer og hvem der er koblet på hvornår. Måske de har haft ideer om det? Men de har ikke været tydelige for mig. Hvor mange timer? I hvilke fag? Hvilke fag skulle xx ikke være sammen med andre børn? Måske jeg er for firkantet. Men jeg har haft brug for....'

Herudover nævnes det under interviewene, at der foregår en løbende e-mail og telefonisk kontakt mellem de relevante parter og K-teamet. Oftest på initiativ af K-teamet. Endelig er K-team og de berørte *hands-on* fagpersoner i løbende *face-to-face* dialog i forbindelse med de situationer, hvor indsatsen foregår. Dvs. oftest i frikvarterer eller i forbindelse med afslutning af skoledagen, når det gælder fagpersoner. En tilsvarende kommunikation mellem forældre og K-team er også forældrenes erfaring.

Hvad angår spørgsmålet om at inddrage børnenes/elevernes eventuelle syn på at skulle i kontakt med en K-team medarbejder, gives der fra såvel fagpersoner som forældre udtryk for, at børn/elever bliver orienteret herom. Dels af forældre, dels af lærere. For enkelte store børn/unge gælder det dog, at de er blevet opfordret til at give til kende, hvorvidt de kan se en mening med at inddrage K-teamet. En familierådgiver undrer sig over, at børnenes perspektiv ikke indtænkes på samme måde som det sker i øvrige sager:

'Jeg har ikke gjort det. Sært. Ellers gør vi det altid.'

K-teamet varetager dokumentation i form af dagsordener til møder, referater og handleplaner. Fagpersonerne blandt informanterne giver udtryk for, at referater formidles til de parter, som K-teamet anser for relevante modtagere i den konkrete sammenhæng.

'Når sagen er landet hos K-teamet, er ansvaret deres. De sørger for handleplan. For dagsorden til møder. For referat af møder. Og for justering af handleplan. Det er meget hjælpsomt.'

Under interview med familierådgivere gives der udtryk for, at det vil være hensigtsmæssigt, om K-teamet i sit videre arbejde med at udvikle konceptet med dokumentation vil indtænke ICS², hvilket vil være hjælpsomt i forhold til samarbejdet med rådgiverne. Det pointeres, at man oplever at være en del af et team, at man arbejder i samme retning og oplever sig informeret hele vejen igennem.

Hvad gør K-teamet

Fagpersoner

De fagprofessionelle tilknyttet almenskolerne giver samstemmende udtryk for, at K-temaets kapacitet omfatter en bred vifte af tilbud, som alle anses for betydningsfulde at inddrage, når vanskeligheder ikke kan klares med de muligheder, som skolerne selv kan bringe i spil. Der tales først og fremmest om, at teamet favner 'bredt', hvilket dækker over såvel relationsskabende kompetencer som undervisningsfaglige kompetencer i forhold til børn i vanskeligheder. De er særdeles veluddannede og har grundlæggende viden om børn med særlige behov. Teamet kan både noget med den generelle trivsel og med undervisning, siges det.

Flere omtaler, at K-teamet 'møder barnet, hvor barnet er', 'på barnets præmisser'. De går ind til relationen på en stille og rolig måde, og der er foretaget de nødvendige afklaringer med forældre og eventuelt skolepsykolog. I forhold til forældre er det opfattelsen, at teamet kan opbygge og vedligeholde relationer, samtidig med at kunne stille undrende og kritiske spørgsmål.

Derudover lægges der betydelig vægt på, at teamet går ind i sagerne med 'friske øjne'. Der er ingen forudfattede meninger. Ligeledes peges der på, at K-teamet ser og inddrager de forskellige parter syn på de aktuelle vanskeligheder og formår at sætte fokus på nye vinkler, som ikke tidligere har været til at få øje på. Der gøres rede for erfaring med, at teamet udviser stor forståelse for såvel børn som forældre, pædagoger og lærere.

'De kan bygge relationer. De kan den faglige del. De ved, at inklusion betyder tilbagefald. De sætter fokus på muligheder. De kan tænke ud af boksen. Ser alternativer. Jo flere hoveder, jo mere faglig viden kommer der i spil.'

² ISC, Integrated Children's System, er en socialfaglig systematik, der kan hjælpe sagsbehandleren med at komme rundt om de faktorer, som har betydning for barnets eller den unges situation.

'K-teamet går ind og ser nogle ting. De bekræfter det, vi selv ser. Og ser også andet, end det vi ser. Vi har måske låst os fast i, hvordan vi ser på tingene. Der kan være andre måder at se tingene på. En anden vinkel. Og når vi ser det, vil vi handle anderledes.'

'Vi ledere kunne også gøre noget. Men vi kender eleverne og lærerne. Det er super sundt, at de kommer med en blank tavle. De ser andre vinkler. AKT lærerne har været inde. Men de hører også snakken på lærerværelset. K-teamet kigger på med en anden tilgang.'

Det anses ligeledes for væsentligt, at teamet er i stand til hurtigt gennem de indledende observationer og samspil med aktørerne i den konkrete sag at danne sig et overordnet billede af problematikkerne samt fremsætte bud på, hvad de involverede parter kan gøre anderledes. Flere omtaler, at teamets opmærksomhed over for de 'små ting', der udspiller sig, bestyrker opfattelsen af, at skolernes fagpersoner på den ene side oplever, at deres egne opfattelser og daglige erfaringer anerkendes som et udgangspunkt for intervention. På den anden side at teamet fremtræder troværdigt og kompetent.

Fra både skoleledelser, lærer- og pædagogside gives der udtryk for, at det har givet ro for lærerne at møde denne tilgang til vanskelighederne, ligesom det for nogle har haft stor betydning at have nogen at dele ansvaret for opgaven med.

'Vi havde selv kørt en periode med hjemmeundervisning. Vi havde gjort, hvad vi selv kunne. Men det gik igen skidt. Det var en stor hjælp, at ansvaret for de to sager blev taget fra mine skuldre. Jeg fik mulighed for at tage mig af de andre børn. Uden K-teamet var vi ikke nået dertil, hvor vi er nu.'

Specialklasselæreren peger på, at K-team medarbejderen har været den person, der har holdt 'hele kæden sammen'. Har sørget for kommunikation mellem den afleverende almenskole, specialklasselærere, forældre og familierådgiver. Ikke mindst har dette være nyttigt i forbindelse med at støtte forældre i at fastholde tegnene på udvikling, som i denne type forløb ikke er kontinuerlige. Der forgår ting som opleves som tilbageskridt.

'Vi skal overtage eleven. Det ville ikke være det samme uden K-teamet. Der ville være alt for mange smutteredet her er lige præcis den overlevering, der er brug for. Så en ny elev ikke går i panik.'

Fra specialskolens side omtales det, at K-teamet anses for 'en gevinst' for skolen. Teamet ved, hvad børnene skal kunne i almenskolen og kender til, hvordan man kan etablere særlige vilkår for børn i vanskeligheder i almenskolen.

Fra flere sider værdsættes K-teamets faglige og personlige engagement i arbejdet. Dette illustreres med udsagn som fx 'De brænder for det, de gør' og 'De er her ikke kun, fordi de er på arbejde og skal tjene penge. De har haft den hat på, der hedder: Vi gider godt at hjælpe jer. Vi lytter.'

Endelig peges der på, at K-teamet, udover at yde konkret råd og vejledning uden at 'have den hvide kittel på', som det formuleres, agerer særdeles fleksibelt. Dette gælder i forhold til, såvel hvor den konkrete indsats skal finde sted, som på tidspunkter for indsatsen.

Ingen af de interviewede fagpersoner har givet udtryk for negative eller ikke begribelige erfaringer med K-teamet. Der udtrykkes nogen bekymring for, hvor tilgængeligt teamets støtte vil være i fremtiden. Det er opfattelsen, at jo mere kendt K-teamets indsats vil blive, desto større efterspørgsel.

Forældre

De fire interviewede forældre giver udtryk for, at ideen med et K-team, som ser på tingene med andre og nye øjne, er god.

På interviewtidspunktet var den ene forælders kontakt med K-teamet kommet i stand for nylig. Forælderen udtrykte forhåbninger om, at teamet ville kunne bidrage med noget nyt i forhold til samspillet med almenskolen samt i forhold til skolens syn på barnet. Der blev dog udtrykt visse forbehold over for K-team medarbejderens fremtræden under det indledende møde. Der blev efterlyst større 'empati'.

For en anden forælder gælder det, at kontakten var afsluttet. Forælderen peger på, at nye metoder og andre vinkler at anskue tingene på i en skoleklasse har resulteret i, at klassen trives bedre, og barnet er fastholdt i klassen. Det er forælders opfattelse, at klassen er blevet 'rummeligere', hvilket også andre forældre giver udtryk for, siges det. Det er opfattelsen, at indsatsen skulle være sat ind tidligere. Ligesom det anses for 'et held', at K-teamet i forvejen var i klassen, da barnet var på nippet til at blive ekskluderet.

'Hvis ikke xx (K-team medarbejderen, red.) havde rakt fingeren ophvis ikke der var sådan en hjælp. Hvis det er 'det lidt', der skal til ... er det, det værd. Vi kunne sagtens være kommet ud i et dyrere forløb. Et special tilbud.'

De to øvrige forældre giver udtryk for, at kontakten til og relationen med K-teamets medarbejder har og har haft positiv betydning for de børn, som indsatsen retter sig mod. Begge forældre giver dog udtryk for, at hverken de muligheder/ressourcer, der har været sat i spil under forløbene eller de skoletilbud, der bringes i spil, når almenskolen ikke er aktuel, er tilfredsstillende. Den ene forælder udtrykker det på denne måde:

'xx har prøvet at presse sig selv. Men vilkårene var ikke til stede, så xx kunne føle sig tryk. Det skal være forudsigeligt, så xx kan føle sig tryk.'

Forankring af forandringsprocessernes forløb

I forbindelse med afslutning af forløb gennemføres et afsluttende møde, hvor der opstilles en nærmere plan for, hvorledes de opnåede forandringer kan fastholdes i fremtiden. I de tilfælde hvor det oprindelige mål ikke har været muligt at nå, opstilles en alternativ løsning med henblik på at søge yderligere afklaring af vanskelighederne. Som det er foregået i et af de tolv forløb. Eller der etableres et alternativt skoletilbud. Som det er sket i et andet af de tolv forløb.

Er programteorien virksom

K-teamets overordnede forestilling om, at det kan lykkes at inkludere og få børn til at trives i almenskole, alternativt en eller anden form for permanent skoletilbud, når alle berørte parter indgår i en forandringsproces, bekræftes i væsentligt omfang af erfaringerne fra de afsluttede forløb i perioden, hvor

K-temaet har fungeret. Ligeledes at forandringsprocessen fremmes, når teamet løbende bidrager med information og dokumentation og sørger for formidling mellem de berørte parter.

Dette kan konkretiseres som følger:

- Det bekræftes, at der blandt de berørte parter opnås et fælles billede og accept af den aktuelle opgave, som løbende justeres i henhold til de erfaringer og resultater, som opnås under forløbet. Aftaler om møder igennem forløbet aftales løbende.

Dette sker med baggrund i, at K-teamet i samspil med den aktuelle rekvirent har adgang til relevante sagsakter og undersøger forhold, der er i spil i forhold til de aktuelle vanskeligheder.

Henvendelser til K-teamet rettes fra flere sider. Det drejer sig om skoleledelser, inklusionsvejleder/lærer, skolepsykologer.

- Det bekræftes, at det opnås at etablere et samarbejde med og håb om mellem de berørte parter, at det kan lykkes at skabe forandringer, som resulterer i at alle parter trives i klasserummet.

Dette sker, når betingelserne herfor er til stede. Det drejer sig om, at det skal danne mening for parterne at indgå i samarbejdet, at K-teamet er tydeligt på deres syn på, hvad der skal til for at skabe inklusion, at eventuelle ekstra lokale ressourcer tildeles, samt at K-teamet løbende erhverver sig viden og metoder til at udfordre almenskolen syn på forhold, der er i spil.

- Det bekræftes, at lærere og pædagoger oplever sig anerkendt og kan arbejde inkluderende ud fra nye handlemuligheder, samt at børn udvikler nye færdigheder til at begå sig med hinanden.

Dette med baggrund i, at de konkrete forløb tilrettelægges og analyseres i samspil med skolernes *hands on* medarbejdere, som erhverver metoder at sætte i spil under forandringsprocesserne.

- Det bekræftes, at det opnås at fastholde børn i almenskolen. Alternativt dybtgående at undersøge forhold, som bidrager til, at der etableres andre permanente skoletilbud. Eller pege på, at der skal særlig faglig ekspertise til at afklare og/eller imødegå de aktuelle vanskeligheder.

Dette med baggrund i, at K-teamet afklarer og aftaler vilkår og spilleregler for forankring i de konkrete forløb.

Forslag til det videre arbejde i indsatsen med et K-team

På baggrund af ovenstående foreslås det at rette fokus på følgende tre områder i det videre arbejde med at udvikle og styrke indsatsen med et K-team:

Udvikle en overordnet *policy* i samspil mellem K-team, almenskoler og familierådgivere i forhold til at handle på indberetninger om ulovligt fravær. Dette med henblik på at udvikle et koncept for processer, som rækker udover at registrere og anerkende registreringer.

Undersøge i samspil med relevante parter, hvorvidt den hidtidigt aftalte procedure for henvendelse til K-teamet fortsat vil være hensigtsmæssig. De indsamlede erfaringer viser, at der har været forskellige former for praksis i spil fra almenskolenes side. Den stigende efterspørgsel vil i fremtiden formentlig

fordre svar på, hvorvidt der foregår en 'retfærdig' tildeling af indsatsen med K-teamet, når der, som det ser ud på dette tidspunkt, er tale om venteliste.

Etablere strukturer for vidensdeling blandt de forskellige *hands on* fagpersoner . Både inden for de enkelte institutioner og på tværs af institutioner. Dette med henblik på at styrke det flerfaglige perspektiv samt bidrage til, at kun de nødvendige fagpersoner inddrages i forhold til de konkrete familier.

Herudover kan det foreslås at gennemføre en undersøgelse/evaluering af virkningen af indsatsen med et K-team, når teamet har fungeret yderligere et par år. Dette med henblik på med et større erfaringsgrundlag at undersøge, hvorvidt teamets forestillinger om, hvordan og hvorvidt indsatsens resultater forankres og vedligeholdes hos de berørte parter, dvs. blandt medarbejdere og elever i almenskole og SFO samt forældre.

Om forløb og metode

I forbindelse med K-teamets tilknytning til Udviklingscenter Familiehusene var det besluttet, at erfaringer fra det første år med indsatsen skulle indsamles og evalueres medio 2012. Med henblik på at give medarbejderne mulighed for at tydeliggøre deres forestillinger om indsatsen gennemførtes medio juni 2011 to møder, hvor medarbejderne opstillede den tidligere omtalte programteori, dvs. deres forestillinger om, hvordan indsatsen virker³.

K-teamet har i det forløbne år arbejdet ud fra disse forestillinger, som i løbet af maj 2012 er blevet gjort til genstand for en undersøgelse/evaluering. Inden undersøgelsen/evalueringen af programteorien blev igangsat, har medarbejderne gennemgået og justeret denne i henhold til deres aktuelle forestillinger og praksis. Dette er foregået primo maj 2012. Herefter er programteorien gjort klar til evaluering og interviewguide er udarbejdet.

For at få belyst den opstillede programteori har der været gennemført 15 interview med en række parter, som på forskellig vis er eller har været i kontakt og samspil med k-teamet. Det drejer sig om fire forældre, fire lærere, to pædagoger, fire skoleledere, to psykologer samt fire familierådgivere, i alt 20 personer.

Informanter:

Forældre	Lærere	Pædagoger	Skoleledere	Skolepsykologer	Familierådgivere
4	4	2	4	2	4

Interviewene er på grund af det tidsmæssige vilkår for undersøgelsen hovedsagelig gennemført som enkeltinterview. Der er gennemført fire enkeltinterview med fire forældre. To enkeltinterview med to lærere. To enkeltinterview med to pædagoger. To enkeltinterview med to psykologer. Et enkeltinterview med en skoleleder. Et interview med en skoleleder og to lærere. Et interview med to skoleledere. To interview med hver to familierådgivere.

³ Se bilag 2

Det har været forsøgt at inddrage flere lærere i interview; men skoleledelser har med henvisning til tidspunktet på året ikke fundet det muligt at frigøre yderligere lærere hertil. Endelig har det været forsøgt at skabe mulighed for at interviewe børn/elever i interview. Også her har de tidsmæssige vilkår for undersøgelsen været den største forhindring for, at dette ikke er lykkedes.

Det indsamlede materiale er efterfølgende analyseret med udgangspunkt i programteoriens forestillinger. Analyse og rapportskrivning er foretaget i anden halvdel af maj 2012.

Der er givet ekstern konsulentbistand til opstilling af programteori, dokumentation af sessioner til opstilling af programteori, justering af programteori, gennemførelse af evalueringsfase samt analyse og rapportskrivning.

Bilag

Bilag 1

Programteori for indsatsen med K-team

Vi har en forestilling om, at når vi tager udgangspunkt i, at inklusion indebærer, at alle parter – børn, familier, lærere og samarbejdsparter – indgår i forandringsprocessen, da ændres adfærd og vilkår for daglig praksis sig, således at alle børn i den enkelte sag kan udvikle sig og trives i almenskolen/et skoletilbud. At vi sørger for skriftlig information i konceptform/aftaler til lærere, som varetager få timer med børnegruppen/klassen og til lærerteamet, bidrager hertil.

Vi gør	Betingelser/forudsætninger	Resultat/effekt/betydning
<p>1</p> <p>Vi tager efter henvendelse fra Dialogudvalg initiativ til et møde, hvor lærerteam, skoleledelse, PPR & vi formulerer den konkrete opgave på baggrund af de faktuelle dokumenterede forhold</p> <p>Vi undersøger og inddrager løbende forhold, som kan argumentere for at den formulerede opgave justeres</p> <p>Vi afklarer og aftaler ressourceforbrug for hhv. lærerteam & K-team</p>	<p>At alle parter har kendskab til samtlige dokumenter i den konkrete sag</p> <p>At alle parter kender til praksis for visitation</p> <p>At alle parter løbende informeres om og drøfter nye iagttagelser og erfaringer</p> <p>At vi drøfter erfaringer i forløbet med Elsebeth ift at justere opgaven</p> <p>At vi holder fokus på opgaven</p> <p>At vi kan håndtere dilemmaer, som opstår ift rekvirenternes forventninger om inklusion</p> <p>At vi konfronterer almenskolernes praksis med registrering og håndtering af elevers fravær i hele skoleforløbet</p> <p>At folkeskolen afsætter tid til samarbejdet</p>	<p>At der er et foreløbigt fælles billede af en fælles opgave</p> <p>At den formulerede opgave er nedskrevet og accepteret af samtlige parter som udgangspunkt for arbejdet</p> <p>At opgaven løbende justeres ift erfaringer og resultater i forandringsprocessen samt at dette er nedskrevet</p> <p>At der foreligger en aftalt mødeplan for den aftalte forandringsperiode</p>
<p>2</p> <p>Vi undersøger og aftaler ved opstart af forløb, hvad der er de enkelte parters konkrete opgaver i det kommende forandringsforløb. Det kan dreje</p>	<p>At de forskellige parter kan se en mening i at bidrage til samarbejdet om at skabe forandring:</p> <ul style="list-style-type: none">- At børnene påtager sig at	<p>At alle parter indgår i et samarbejde om at skabe forandring</p> <p>At børnene bevarer et</p>

<p>sig om nedenstående parter: Børnene som gruppe Enkelte børn Lærerne som team Enkelte lærere Almenskoleledelse PPR Familierådgiver Forældre som gruppe Enkelte forældre Vi som team Ledelsen i Familiehusenes Skole</p>	<p>arbejde på konkrete mål</p> <ul style="list-style-type: none"> - At familierne erkender, at 'det er dig i dag & kan være mig i morgen', der er i vanskeligheder - At lærerne udfordres på at formulere deres interesser i at bidrage til inklusion - At lærerne påtager sig at arbejde med konkrete opgaver <p>At almenskolen tilbyder eventuelle ekstra ressourcer, fx til hjælpelærere i specifikke fag</p> <p>At vi informerer om vores syn på inklusion & deltager på fx forældremøder mhp at drøfte og aftale opgaven</p> <p>At vi erhverver os ny viden/efteruddannelse om/i metoder til at udfordre lærernes syn på, hvilke forhold der er på/i spil i dynamikken i klasserummet, således at vi kan bidrage til, at lærerne handler på baggrund af ny indsigt</p>	<p>mangfoldigt fællesskab</p> <p>At familierne har børn i en folkeskole, der praktiserer retten til at alle kan være der</p> <p>At lærerne ser et muligt håb om forandring</p> <p>At alle parter oplever at trives i klasserummet</p>
<p>3</p> <p>Vi anerkender over for lærerne, hvad de hidtil har arbejdet med & hvordan de har arbejdet for at fastholde ideen om inklusion</p> <p>Vi undersøger/analyserer sammen med lærerne, hvad der har virket (handling, kontekst & betydning) & hvad der er behov for at finde nye veje for</p> <p>Vi tilbyder lærerne en række metoder til arbejdet med at</p>	<p>At vi i øjenhøjde med lærerne er tydelige i forvaltningen af vores ekspert- og proceskonsulentrolle</p> <p>At vi er tydelige i, at vi ikke indgår i en doktorrolle</p> <p>At vi er tydelige over for børn og familier ift, hvorfor vi er her & argumenterer med muligheder, dvs. ikke forklarer tilstedeværelsen med vanskeligheder omkring de enkelte barns situation</p> <p>At vi har et varieret sæt af metoder</p>	<p>At lærerne oplever faglig stolthed over at kunne arbejde inkluderende og har overskud</p> <p>At lærerne (.... & andre?) oplever forandringsprocessen som parallelforløb: børn, familier, lærere, skolekultur ændrer sig</p> <p>At børnene udvikler færdigheder til at begå sig med hinanden og hinandens forskelligheder</p> <p>At børnene har overskud til faglig læring</p> <p>At børnene trives</p>

<p>skabe forandring & med at tilvejebringe vilkår for forandring, fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LP-metoden - Cooperative learning - Makker-læsning - Samspil på tværs af klassetrin - Jeg –kan-systemet 	<p>At vi skaber os mulighed for i samspil med lærerne at bringe nye metoder i spil</p> <p>At lærere & børn ser en mening i at anvende nye metoder</p> <p>At vi er i løbende dialog med lærerne om, at vi alle må respektere ideen om inklusion</p> <p>At vi støtter hinanden i at udfordre vores eventuelle fordomme</p> <p>At vi støtter hinanden i at håndtere dilemmaer</p> <p>At vi har mulighed for vidensdeling med de øvrige medarbejdere i Familiehusene</p>	<p>At lærerne praktiserer nye handlemuligheder og oplever at mestre deres lærerrolle</p>
<p>4</p> <p>Vi afklarer & aftaler i samspil med det konkrete lærerteam, hvorledes de nye praksisformer forankres i dagligdagen, dvs. indgår i konkrete mødeaftaler i en afgrænset periode, hvor fokus for møderne er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad virker/virker ikke i daglig praksis ift de konkrete mål for forankringsfasen - Hvad virker ikke/gør vi det vi siger, vi gør - Hvad skal vi gøre mere af, mindre af, holde op med, i stedet for <p>Vi vurderer fra sag til sag, hvorledes børn kan indgå i disse møder</p>	<p>At opgaven for forankringsfasen er tydelig for alle parter</p> <p>At vi holder fokus på den aftalte opgave ift forankring</p> <p>At børn og lærere praktiserer de nye færdigheder</p> <p>At lærerne i alment skolen prioriterer møderne med os</p> <p>At vi løbende under statusmøder justerer de enkelte handleplaner, herunder de involverede parter opgaver</p>	<p>At det lykkes at inkludere det konkrete barn i egen skole eller i en anden skole eller i et andet skoletilbud</p>
<p>5</p> <p>Vi aftaler ved indledning af hvert forløb ressourceforbrug ift møder. Det drejer sig om:</p>	<p>At vi er tydelige ift, at vi er tilgængelige/ønsker at blive inddraget</p>	<p>At indsatsen justeres og vedligeholdes</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Opstartmøde med relevante samarbejdsparter - Statusmøder - Afslutningsmøde <p>Vi indgår i lærernes teammøder, forældremøder & børnemøder efter aftale</p> <p>Vi tager initiativ til ad-hoc drøftelser</p>	<p>At vi selv tager initiativer, kommunikerer og koordinerer</p> <p>At vi er parate til at træde ind i den konkrete skoles mødestruktur</p> <p>At vi sørger for skriftlig information i konceptform til lærere, som varetager få timer med børnegruppen/klassen samt til det konkrete lærerteam</p> <p>At vi har aftaler med det enkelte lærerteam om, hvordan det formidler til de øvrige lærere omkring den enkelte børnegruppe</p> <p>At vi har en standard for dagsorden til statusmøder</p> <p>At vi har en standard for referat af statusmøder</p>	<p>At alle parter løbende er informeret om forløbet</p>
---	--	---

Revideret maj 2012

Lenie Persson

Bilag 2

Opstilling af programteori

- Beskrivelse af indsats – ”hvad er det egentlig vi gør”
- Beskrivelse af handlinger mellem indsats & resultat – ”hvordan tror vi det virker” & ”hvad fører det til i det næste led” & ”hvorfor tror vi det sker”
- Beskrivelse af forventede resultater – ”er der sammenhæng mellem indsats og resultat” & ”er de forventede mål i overensstemmelse med de formelt udtrykte mål”
- Beskrivelse af mulige ikke tilsigtede virkninger – ”hvilke bivirkninger forudses”
- Beskrivelse af betingelserne for de beskrevne handlinger – ”hvad er betingelserne for at det virker”

Programteorien er opstillet i *flow charts*:

Det gør vi < - > Under disse betingelser < - > Resultat/effekt